

Badania panelowe osiągnięć edukacyjnych uczniów szkół podstawowych i gimnazjów a rozwój wskaźnika EWD

Doniesienie badawcze

Zofia Lisiecka

Zespół EWD

Centralna Komisja Egzaminacyjna w Warszawie

Badania panelowe osiągnięć edukacyjnych uczniów szkół podstawowych i gimnazjów realizowane są w ramach projektu Centralnej Komisji Egzaminacyjnej *Badania dotyczące rozwoju metodologii szacowania wskaźników edukacyjnej wartości dodanej (EWD)*, współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego – Program Operacyjny *Kapitał Ludzki*, Priorytet III *Wysoka jakość systemu oświaty*, Działanie 3.2 *Rozwój systemu egzaminów zewnętrznych*.

Cele badań

Dostarczenie danych potrzebnych do:

- opracowania wskaźnika EWD dla szkoły podstawowej
- pomocnych w ocenie trafności metody EWD gimnazjalnego
- lepszego modelowania wskaźników efektywności pracy szkoły
- monitorowania funkcjonowania egzaminów zewnętrznych

Badanie panelowe

313 oddziałów klas I w 180 szkołach podstawowych

2009/2010

2010/2011

2011/2012

2012/2013

2013/2014

2014/2015

I klasa

II klasa

III klasa

IV klasa

V klasa

VI klasa

150 gimnazjów

UCZNIOWIE

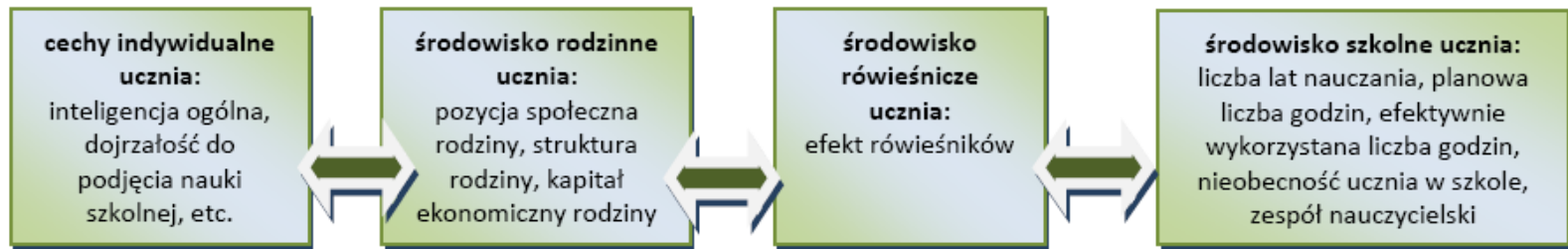

RODZICE

NAUCZYCIELE

ZMIENNE OBJAŚNIAJĄCE (PREDYKTORY)

PODŁUŻNE BADANIA PANELOWE

(r. szk. 2009/10 – 2014/15)

1.etap

gotowość szkolna ucznia rozpoczynającego naukę w I klasie szkoły podstawowej:
opis ucznia klasy I, Test Matryc Ravena pierwszoklasisty

uwarunkowania rodzinne, indywidualne i szkolne osiągnięć ucznia:
ankiety dla rodziców, nauczycieli i dyrektorów szkół

2.-3. etap

etapowe osiągnięcia szkolne:
pomiary osiągnięć w zakresie umiejętności czytania, pisania, matematyki – w drugim, trzecim i na zakończenie czwartego lub na początku piątego roku nauki szkolnej

uwarunkowania szkolne osiągnięć ucznia:
pogłębione badania metod nauczania

4. etap

dojrzałość emocjonalna i intelektualna sześťoklasisty do podjęcia nauki w gimnazjum:
badania związane z radzeniem sobie przez uczniów w sytuacjach egzaminacyjnych oraz powtórzenie badań uzdolnień (Test Matryc Ravena)

uwarunkowania rodzinne i szkolne osiągnięć ucznia:
ankiety dla rodziców i nauczycieli

ZMIENNA OBJAŚNIANA

końcowe osiągnięcia szkolne:
wynik sprawdzianu na zakończenie VI klasy szkoły podstawowej

Determinanty powodzenia projektu badawczego

1. Odpowiedni dobór próby badawczej, pozwalający na wnioskowanie statystyczne zarówno na poziomie jednostek (uczeń), jak i na poziomie grupowym (szkoła, klasa szkolna).
2. Właściwy wybór obszarów pomiaru wiadomości i umiejętności uczniów.
3. Wykorzystanie do zbadania wiadomości i umiejętności uczniów narzędzi zapewniających trafność i rzetelność pomiaru.
4. Właściwy teoretycznie wybór kluczowych czynników składających się na uwarunkowania indywidualne, rodzinne i szkolne.
5. Wykorzystanie do zbadania tych czynników narzędzi zapewniających trafność i rzetelność pomiaru.
6. Zastosowanie do analizy zebranych danych modeli statystycznych pozwalających wiarygodnie szacować przyrost wiadomości i umiejętności uczniów.
7. Zastosowanie do analizy zebranych danych wielopoziomowych, wielozmiennowych modeli statystycznych pozwalających właściwie szacować zależności pomiędzy zbadanymi czynnikami a przyrostem wiadomości i umiejętności uczniów, zarówno na poziomie indywidualnym (uczeń), jak i na poziomie grupowym (szkoła, klasa); niezwykle ważne jest właściwe odseparowanie działania czynników szkolnych odpowiadających za efektywność nauczania (wkład szkoły w końcowe wyniki nauczania) od wpływu czynników pozaszkolnych.

Realizatorzy 1. etapu badań terenowych

(styczeń – marzec 2010)

Instytut Badania Rynku i Opinii Publicznej
Millward Brown SMG/KRC Poland-Media SA w Warszawie

I klasa

Pracownia Badań Społecznych DGA
w Sopocie

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
w Warszawie

Dobór próby badawczej

bardzo małe szkoły
(mniej niż 10 uczniów)

Warstwa (strata)	Lokalizacja szkoły	Wielkość szkoły	Liczba (%) szkół wylosowanych do badania	
			szkoła podstawowa	gimnazjum
1.	wieś	Powyżej jednego oddziału kl. I	26 (14,4%)	48 (32%)
2.	miasto do 20 tys. mieszkańców		29 (16,1%)	31 (20,6%)
3.	miasto od 20 do 100 tys. mieszkańców		35 (19,4%)	30 (20%)
4.	miasto pow. 100 tys. mieszkańców		43 (23,8%)	34 (22,6%)
5.	wieś	Jedna klasa pierwsza w szkole	41 (22,7%)	5 (3,3%)
6.	miasto od 20 do 100 tys. mieszkańców		6 (3,3%)	2 (1,3%)
łącznie:			180 (100%)	150 (100%)

Reprezentatywność próby

Po przeprowadzeniu losowania obliczony został system **wag**, mający zasadniczo dwa cele.

Po pierwsze – zapewnienie reprezentatywności wyników, które zaburzyły: alokacja szkół w warstwach, schemat losowania oraz braki danych. W badaniu obliczone zostały zatem wagi probabilistyczne z korektą, uwzględniające wymienione czynniki.

Po drugie, system wag zapewnia precyzyjne szacowanie błędów estymatorów – w tym celu oszacowane zostały wagi replikacyjne. Dzięki nim możliwe było precyzyjne wnioskowanie statystyczne zarówno na poziomie jednostek (uczeń), jak i na poziomie grupowym (szkoła, klasa szkolna).

Wszystkie analizy wyników niniejszego badania, przeprowadzone przez członków Zespołu Badawczego EWD, wykonano z uwzględnieniem systemu wag replikacyjnych bądź probabilistycznych.

Próba badawcza

Ze względu na odmowę udziału szkoły w badaniu lub jej wykluczenie spowodowane niemożnością osiągnięcia wymaganej stopy realizacji badania, 29 szkół podstawowych i 34 gimnazja z próby zasadniczej należało zastąpić szkołami z próby rezerwowej, co stanowi odpowiednio 20,6% i 22,6%. Zdarzyły się też przypadki, gdy także szkoła z próby rezerwowej musiała być zastąpiona następną w kolejności, wybraną z uwzględnieniem procedur losowania. Ostatecznie z listy rezerwowej do badania zasadniczego weszło 37 szkół podstawowych i 59 gimnazjów.

Powód wykluczenia szkoły podstawowej z badań	Liczba szkół podstawowych wykluczonych z badań
Szkoła wyłącznie z oddziałami 0-III	2
Brak zgody dyrektora szkoły na realizację badań	17
Stopa realizacji badania niższa od wymaganej z powodu braku zgody rodziców	16
Wykluczenie z badania oddziału szkolnego (odsetek uczniów niepełnosprawnych w jednej z klas nie pozwolił osiągnąć stopy realizacji badania w szkole)	2

Próba badawcza

	Dyrektorzy szkół	Nauczyciele	Uczniowie	Rodzice badanych uczniów
Szkoła podstawowa	180	2557	5760	5760
Gimnazjum	150	2839	6046	6046
Łącznie	330	5 396	11 806	11 806
		29 008		

Z badań z powodu niepełnosprawności uniemożliwiającej realizację badań wykluczono **888** uczniów szkół podstawowych, co stanowi 13% pełnej populacji uczniów w klasach, oraz **461** uczniów gimnazjów (8%).

Narzędzia badawcze wykorzystane w 1. etapie badania panelowego

RESPONDENCI				
Dyrektor szkoły	Nauczyciele		Rodzic ucznia klasy I	Uczeń klasy I
	Nauczyciel wybranego przedmiotu*	Wychowawca klasy I szk. podst.		
NARZĘDZIA BADAWCZE				
Kwestionariusz ankiety dla dyrektora szkoły – w wersji dla szkoły podstawowej i gimnazjum	Kwestionariusz ankiety dla nauczyciela – w wersji dla szkoły podstawowej i gimnazjum	Kwestionariusz opisu ucznia klasy I szkoły podstawowej	Kwestionariusz ankiety dla rodzica ucznia klasy I – w wersji dla szkoły podstawowej i gimnazjum	Test Matryc Ravena, wersja standard, forma klasyczna
				Kwestionariusz ankiety dla ucznia I klasy gimnazjum

*Dot. nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej, języka polskiego, matematyki i przyrody w szkole podstawowej oraz języka polskiego, języka obcego, matematyki, fizyki, chemii, biologii, geografii, historii, WOS w gimnazjum.

2009/2010

2010/2011

2011/2012

2012/2013

2013/2014

2014/2015

I klasa

II klasa

III klasa

IV klasa

V klasa

VI klasa

Test Matryc Ravena
ankieta D
ankieta N
ankieta R
kwestionariusz opisu
ucznia kl. I SP

1. test osiągnięć
szkolnych

2. test osiągnięć
szkolnych
pogłębione badania
metod nauczania

3. test
osiągnięć szkolnych

badania
uwarunkowań
emocjonalnych
ankieta U
ankieta R
ankieta D
ankieta N
Test Matryc Ravena

Badanie panelowe

Test Matryc Ravena
ankieta D
ankieta N
ankieta R
ankieta U kl. I G

test osiągnięć
szkolnych

badania
uwarunkowań
emocjonalnych
ankieta U
ankieta R
ankieta D
ankieta N
Test Matryc Ravena

Narzędzia badawcze wykorzystane w 1. etapie badania panelowego

Start

EWD

Zespół

Wybierz

» Aktualności

» O projekcie

» O EWD

» Kalkulator EWD Plus

» Kalkulatory EWD

» Trzyletnie wskaźniki EWD

» **Badania podłużne**

• Szkoły podstawowe

• Gimnazja

» Szkoły EWD

» Publikacje

» Materiały szkoleniowe

» Słowniczek

» EWD na świecie

» FAQ

» Forum

» Kontakt

Badania podłużne - gimnazja

Narzędzia badawcze wykorzystane w badaniu zasadniczym

Kwestionariusz ankiety dla dyrektora gimnazjum
Kwestionariusz ankiety dla nauczyciela gimnazjum
Kwestionariusz ankiety dla rodzica ucznia gimnazjum
Kwestionariusz ankiety dla ucznia gimnazjum

www.ewd.edu.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWY ŚRODEK SPONSOŃSKI

Centralna
Komisja
Egzaminacyjna

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Stopa realizacji badania

Narzędzie badawcze	Stopa realizacji badania		
	założona	rzeczywista	
		Liczba (%)	
		Szk. podstawowa	Gimnazjum
Ankieta dla dyrektora szkoły	100% dyrektorów szkół wylosowanych do badania	100%	100%
Ankieta dla nauczyciela	nie mniej niż 80% w każdej szkole	95,1%	94%
Ankieta dla rodzica	100% w odniesieniu do rodziców, którzy wyrazili zgodę na badania dziecka	100%	100%
Ankieta dla ucznia I klasy gimnazjum	nie mniej niż 80% w odniesieniu do liczby uczniów niewykluczonych z badania w każdej z badanych klas	nie dotyczy	93%
Kwestionariusz opisu ucznia I klasy szkoły podstawowej	nie mniej niż 90% w odniesieniu do liczby uczniów niewykluczonych z badania w każdej z badanych klas	99,7%	nie dotyczy
Test Matryc Ravena	nie mniej niż 80% w odniesieniu do liczby uczniów niewykluczonych z badania w każdej z badanych klas	97%	92%

Badanie terenowe

- rola firmy badawczej
- rola dyrektora szkoły
- rola rodzica ucznia
- rola ankietera
- rola koordynatora badania
- rola członków zespołu EWD

Wierz, ale sprawdzaj...

Realizacja badania terenowego była na bieżąco nadzorowana przez CKE i Zespół EWD, co polegało na:

- monitoringu płynności realizacji badania (stałe codzienne kontakty koordynatorów ze strony wykonawcy i zamawiającego, przekazywanie przez wykonawcę aktualizowanego co tydzień harmonogramu badania w poszczególnych szkołach),
- kontaktach telefonicznych koordynatora CKE z dyrektorami szkół i rodzicami uczniów objętych badaniem,
- kontroli realizacji badania terenowego przez kontrolerów wyznaczonych przez zamawiającego,
- kontroli jakości i kompletności baz danych oraz materiałów badawczych, wykonanej przez zamawiającego po zrealizowaniu badania przez wykonawcę.

Dziękuję za uwagę.

zlisiecka@ewd.edu.pl